

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 17.10.2007
COM(2007) 604 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Kaitīgas zvejas metodes tāljūras zvejā un jutīgu dziļjūras ekosistēmu aizsardzība

{SEC(2007) 1314}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Kaitīgas zvejas metodes tāljūras zvejā un jutīgu dziļjūras ekosistēmu aizsardzība

1. IEVADS

1.1. Apskatīto jautājumu loks un vispārīgais konteksts

Jutīgo jūras biotopu bojāeja, kas cilvēka darbības dēļ norisinās tāljūrā, ir viena no „slēptajām” mūsu laikmeta vides katastrofām. Kaut arī šīs ekosistēmas nav pietiekami pētītas (apzinātas un klasificētas), pierādījumu par to, cik ļoti kaitīgas tām var būt konkrētas zvejas metodes, kļūst aizvien vairāk.

Pieejamie zinātniskie dati turklāt vedina domāt, ka bioloģisko daudzveidību jūras dzīlēs raksturo nevienmērīgums un ka vislielākā tā ir jūras gultnes veidojumos, piemēram, jūras pacēlumos, koraļļu rifos, hidrotermālajos avotos, vai to tuvumā. Šādi veidojumi ir kā bioloģiskās daudzveidības oāzes milzīgās, relatīvi tuksnešainās jūras dibena platībās. Turklāt tieši tāpēc šādas ekosistēmas pievilina plēsējus, arī zivis, un neizbēgami piesaista „lauvas tiesu” komerciālo zvejnieku un citu interesentu (dabas vērotāju, dziļjūras tūristu) uzmanības. Nav noliedzams, ka šādas darbības dod reālu labumu, tomēr nodarītie zaudējumi, kā bioloģiskie, tā ekonomiskie, ir praktiski nenovērtējami. Atzīts, ka šī nepārtrauktā jutīgo tāljūras biotopu iznīcināšana nopietni apdraud iespējas sasniegt vispārējo mērķi „līdz 2010. gadam būtiski samazināt bioloģiskās daudzveidības samazināšanās ātrumu”, kuru izvirzīja ilgtspējīgai attīstībai veltītajā Johannesburgas augstākā līmeņa sanāksmē.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja 2006. gada 8. decembrī pieņēma Rezolūciju 61/105 „Par ilgtspējīgu zvejniecību”. Šajā rezolūcijā ANO pauž noteiktu aicinājumu valstīm un organizācijām, kuru kompetencē ir dziļjūras jautājumi, zveju jutīgās jūras ekosistēmās reglamentēt tā, lai nenodarītu tām kaitējumu. Eiropas Komisija, kura bija galvenā šīs rezolūcijas pieņemšanas atbalstītāja, tūlīt pēc tam paziņoja, ka tuvākajā laikā nāks klajā ar stratēģiju, kas ļaus minēto aicinājumu īstenot praksē.

1.2. Spēkā esošie tiesiskā regulējuma mehānismi

Pilnvarojums rīkoties, lai pasargātu jutīgas ekosistēmas no grunts zvejas ietekmes, piekrastes ūdeņos ir krasta valstīm. Daudzas no tām, arī Eiropas Savienība un tās dalībvalstis, jau ir izrādījušas zināmu iniciatīvu. Starptautiskajos ūdeņos, kas atrodas reģionālo jūras konvenciju pārvaldības apgabalos, šīs konvencijas paredz vispārīgu jūras vides aizsardzības regulējumu, bet reģionālās zivsaimniecības pārvaldības organizācijas (RZPO) pieņem jūras ūdeņu dzīvo resursu saglabāšanas un pārvaldības pasākumus un reglamentē zvejas ietekmi uz jutīgām ekosistēmām. Lai gan RZPO procedūras ir tikušas kritizētas un efektivitāte — apšaubīta, RZPO salīdzinājumā ar analogiem regulējuma mehānismiem piemīt viena nenovērtējama priekšrocība: tām ir saskaņā ar jūras tiesībām vajadzīgais pilnvarojums veikt konkrētus un saistības

uzliekošus pasākumus un piemērot attiecīgu noteikumu ievērošanas un izpildes sistēmu. Tāpēc Eiropas Savienība ir aktīva, kaut arī kritiski vērtējoša, RZPO un to pilnvarošanas atbalstītāja. Vairums visas pasaules RZPO pieņemto pasākumu, kuru mērķis ir dziļjūras ekosistēmu aizsardzība to pārvaldības apgabalos, faktiski ir izstrādāti, pamatojoties uz ES iesniegtajiem priekšlikumiem.

Starptautiskajai jūras tiesiskā regulējuma sistēmai piemīt viens būtisks trūkums: joprojām ir tāljūras apgabali, kuri nav nevienas RZPO pārvaldībā. Praktiski tas ir kā uzaicinājums turpināt un varbūt pat pastiprināt kaitīgo zvejas metožu izmantošanu, it sevišķi ja ņem vērā zvejas piepūles „pārdislocēšanas” risku pēc tam, kad šīs kaitīgās metodes visur citur ir aizliegtas. ANO Rezolūcijā 61/105 pārliecinoši pausts aicinājums katrai atsevišķai valstij veicināt RZPO izveidi šādos apgabalos un īstenot pagaidu pasākumus, lai sargātu jutīgās ekosistēmas no pašu kuģiem. ES vēlas būt šā aicinājuma iedzīvinātāju priekšpulkā, gan veicinot RZPO izveidi visos apgabalos, kuri patlaban vēl netiek regulēti un kuros darbojas ES kuģi (galvenokārt tā ir Atlantijas okeāna dienvidrietumu daļa), gan bez liekas kavēšanās vienojoties par pagaidu teritoriāliem ierobežojumiem, lai jūras bioloģisko daudzveidību minētajos apgabalos aizsargātu līdz šādu reglamentējošu struktūru izveidei. Pielikumā pievienotajā kartē atzīmētas pasaules okeānu teritorijas, kuras patlaban pārvalda RZPO.

1.3. Mērķi un paredzamās grūtības

Šajā paziņojumā skatītie un analizētie principi ir kaitīgajām zvejas metodēm veltītās starptautiskās diskusijas rezultāts. Paziņojumā raksturotas arī paredzamās grūtības un ieskicēti vērienīgi turpmākie pasākumi, kuros ņemti vērā daudzpusīguma, reģionalitātes un tāljūras aspekti un kuru mērķis ir Kopienas starptautisko saistību izpilde.

2. KAITĪGAS ZVEJAS METODES TĀLJŪRAS ZVEJĀ — APDRAUDĒJUMS DZIĻJŪRAS EKOSISTĒMĀM

Pasaules augstākā līmeņa sanāsmē Johannesburgā 2002. gadā starptautiskā sabiedrība „kaitīgu zvejas metožu izskaušanu” ierindoja to prasību vidū, bez kurām nav iedomājama neviena nopietna ilgtspējīgas attīstības stratēģija.

Johannesburgas apņemšanās piešķir kaitīgo zvejas metožu problēmai globālu raksturu un padara to par visas pasaules tautu kopēju rūpi. Mēs vairs nevaram atļauties zvejniecības jautājumus interpretēt šauri, tie jāskata plašākā, pasaules okeānu ilgtspējības, kontekstā. Šādu pieeju Komisija ir oficiāli pieņēmusi tās nesenajos priekšlikumos par integrētu jūrniecības politiku¹.

Problēmas globālais raksturs īpaši skaidri atklājas tāljūras aspektā. ANO Jūras tiesību konvencijā (*UNCLOS*) formulētie pamatprincipi, kas reglamentē brīvības un pienākumus attiecībā uz tāljūru, prasa pieņemt starptautiski saskaņotus pasākumus, lai saglabātu to jūras ūdeņu dzīvības resursus, kuri nav nevienas valsts jurisdikcijā.

¹ Komisijas 2007. gada 10. oktobra paziņojums „Integrēta Eiropas Savienības jūrniecības politika”, COM(2007) 575.

Turklāt tālējūras aspektā īpaši jāuzsver ūdens dzīlēs atrodamās unikālās jūras ekosistēmas, ņemot vērā to, ka lielāko daļu jūras telpas, kura nav nevienas krasta valsts jurisdikcijā, veido tieši šādi dziļūdens apgabali. Tādas zvejas metodes kā sprāgstvielu vai cianīda izmantošana, kuras arī uzskata par kaitīgām, principā var tikt lietotas tikai seklos piekrastes ūdeņos, un ES tās jau ir aizliegusi.

Dziļjūras ekosistēmas vēl nav pietiekami izpētītas, taču darbs rit uz priekšu, un vairākus lielus pētniecības projektus īsteno ES aizbildnībā². Mēs zinām pietiekami daudz, lai apgalvotu, ka bioloģiskās daudzveidības ziņā dažas dziļjūras ekosistēmas var būt īsta dārgumu krātuve. Mēs zinām arī to, ka šīs ekosistēmas ir ārkārtīgi jutīgas pret ārēju ietekmi, jo jūras dzīlēs atrodamajām dzīvības formām raksturīgs ļoti lēns augšanas ātrums. Īpaši spilgti tas izpaužas organismiem, kuri veido biotopa „mugurkaulu”, piemēram, auksto ūdeņu koraļļiem, stikla sūkļiem un bezmugurkaulnieku kopienām, kas sastopamas hidrotermālo avotu tuvumā. Grunts zvejas rīku izmantošana var izrādīties ārkārtīgi kaitīga minēto ekosistēmu integritātei, un to apstiprina aizvien lielāks skaits zinātnisku pētījumu. Šādu pierādītu vai iespējamu kaitējumu var nodarīt grunts traļi, dragas, pie grunts nostiprināti žaunu tīkli, pie grunts nostiprinātas āķu jedas, murdi un krātiņveida lamatas. Sekas ir vēl smagākas, ja šo ietekmi pastiprina citas, ar zveju nesaistītas darbības, piemēram, ogļūdeņražu izpēte, zemjūras kabeļu ierīkošana vai atkritumu izgāšana. Reāls kaitējums dziļūdens koraļļu rifiem konstatēts Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu un rietumu daļā, Tasmana jūrā un citās teritorijās. Šādu rifu dabīgās atveseļošanās laiks ir ārkārtīgi ilgs, un tie var arī neatveseļoties. Tādi pētījumi kā šie pārliecinoši pierāda problēmas nopietnību un to, ka steidzami un izlēmīgi jārīkojas, īstenojot aizsardzības pasākumus.

3. STARPTAUTISKIE PASĀKUMI UN ES IEGULDĪJUMS TO IZSTRĀDĒ

Jau 2004. gadā ar Rezolūciju 59/25 ANO Ģenerālā asambleja skaidri aicināja uz steidzamu rīcību, lai pārtrauktu kaitīgu zvejas metožu izmantošanu tālējūrā, un apņēmās 2006. gadā pārskata veidā novērtēt valstu un RZPO veiktos atbildes pasākumus. ES ieguldījums šajā ziņā ir ievērojams, piemēram, 2006. gada aprīlī tā iesniedza ziņojumu³ par pasākumiem, ko ES — gan starptautiskajā sadarbībā, gan Eiropas ūdeņu jomā — ir veikusi, atsaucoties ANO aicinājumam.

Pabeigusi minēto pārskatu, 2006. gada 8. decembrī Ģenerālā asambleja pieņēma Rezolūciju 61/105. Tās 80.–95. punktā iekļautas valstīm un RZPO paredzētas vadlīnijas par pamatelementiem, kas jāievēro, pieņemot pasākumus, kuru mērķis ir apturēt kaitīgu zvejas metožu izmantošanu, kas apdraud jutīgas jūras ekosistēmas.

Šajā sakarībā jāatzīmē arī darbs, kas paveikts ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību (*CBD*) satvarā. Jau 2004. gadā *CBD* Pušu konferences lēmumos VII/5 un VIII/21 Puses atzina, ka bioloģiskā daudzveidība jūras apgabalos, kuri atrodas ārpus valstu jurisdikcijas, ir nopietni apdraudēta, un uzsvēra nepieciešamību ātri rīkoties, lai šo apdraudējumu novērstu, jo īpaši apgabalos, kuros ir jūras pacēlumi,

² Tādi projekti ir, piemēram, *HERMES* (<http://www.eu-hermes.net>) un *OASIS* (<http://www1.uni-hamburg.de/OASIS/>), kurus finansē no EK Sestās pētniecības pamatprogrammas līdzekļiem. Skat. arī Starptautiskās Jūras pētniecības padomes (*ICES*) veikumu (<http://www.ices.dk>).

³ http://ec.europa.eu/fisheries/publications/factsheets/legal_texts/ec_report59-25paras66to69final.pdf

hidrotermālie avoti un auksto ūdeņu koraļļi. Reģionālās jūras konvencijas līdzīgā veidā ir vienojušās sagatavot šādu dziļjūras biotopu sarakstu, lai savos pārvaldības apgabalos tās varētu veikt atbilstošus aizsardzības pasākumus.

Visbeidzot, Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (*FAO*) saistībā ar tās pieņemto „Atbildīgas zivsaimniecības vadības kodeksu” arī ir strādājusi pie dziļjūras zvejas tehnisko vadlīniju sagatavošanas. Vienošanās par precīzu darba plānu šajā jomā tika panākta 2007. gada martā.

Visās šajās organizācijās ES ir aktīvi līdzdarbojusies, sniedzot konstruktīvu ieguldījumu ļoti sarežģītā un reizumis pretrunīgā diskusijā. Tas ir tā, kā tam vajadzētu būt. ES zvejo vairumā pasaules jūru. Šī plašā iesaiste uzliek Kopienai īpašu atbildību gan sekmēt starptautisko procesu virzību, gan rādīt labu piemēru ar disciplīnu, kuru tā prasa ievērot savā starptautiskajā flotē. Turklāt ES savu ietekmi ir izmantojusi lietderīgi. Patlaban panāktā starptautiskā vienprātība atspoguļo līdzsvaroto pieeju, kuru atbalsta ES. Šīs pieejas pamatā ir aktīva rīcība visos ūdeņos neatkarīgi no to tiesiskā statusa (ir vai nav valsts jurisdikcijā), nesodot zvejniekus, kuru darbība ir pierādāmi nekaitīga okeāna videi.

ANO Rezolūcija 61/105 apvieno visas šīs dažādās starptautiskās iniciatīvas, un tāpēc tā dod starptautiskajai sabiedrībai teicamu atspēriena punktu. Tas, ka, neraugoties uz smago diskusiju, ir panākta vienprātība par šīs rezolūcijas rekomendācijām, jau pats par sevi ir ļoti stiprs arguments. Daži pasākumi, kurus ES atbalstīja, piemēram, ar pašreizējām grunts zvejas darbībām ietekmētās platības (*footprint*) tūlītēja „iesaldēšana”, rezolūcijā netika iekļauti. Tomēr vienprātīgu atbalstu guvušajiem elementiem, kas rezolūcijā ir iekļauti, piemīt patiešs spēks, un tie būs gana stipri argumenti, lai izraisītu radikālas pārmaiņas veidā, kā patlaban notiek grunts zvejas pārvaldība, un jo sevišķi veidā, kā turpmāk notiks piesardzības principa praktiskā piemērošana.

Tagad svarīgākais ir ieviest šos pasākumus praksē.

4. ĢENERĀLĀS ASAMBLEJAS REKOMENDĀCIJAS — LĪDZSVAROTA, REĀLISTISKA PIEEJA

Rezolūcijā 61/105 RZPO un valstis aicinātas „atbilstīgi piesardzības pieejai, uz ekosistēmām pamatotai pieejai un starptautiskajiem tiesību aktiem prioritārā kārtā pieņemt un īstenot pasākumus”, ievērojot vairākus pamatelementus, kuri kopā veido stingru tāljūrā notiekošās grunts zvejas pārvaldības režīmu. Ģenerālā asambleja aicina šos pasākumus pieņemt un īstenot līdz 2008. gada 31. decembrim (pagaidu kārtības gadījumā līdz 2007. gada 31. decembrim; skatīt 5.3. punktu).

Pilnu rezolūcijas tekstu var lejupielādēt no šādas tīmekļa vietnes: http://www.un.org/Depts/los/general_assembly/general_assembly_resolutions.htm.

Šajā paziņojuma daļā analizēti iepriekš minētie elementi, lai noteiktu pasākumus, kas vajadzīgi to praktiskai īstenošanai.

4.1. Zvejas ietekmes iepriekšēja novērtēšana — radikāls jaunievedums zvejniecības pārvaldībā

Prasība novērtēt individuālu zvejas darbību ietekmi uz vidi, lai varētu saņemt šādu darbību veikšanas atļauju, ir pirmā un pati galvenā prasība visā Ģenerālās asamblejas rekomendāciju kopumā. ***Zvejniecības pārvaldībā tas ir radikāls jauninājums.*** Atšķirībā no citām okeānos un jūrās notiekošām resursu apguves darbībām, kurās prasība iepriekš novērtēt ietekmi uz vidi ir parasta prakse (piemēram, ja tiek plānota naftas vai gāzes platformas uzstādīšana atklātā jūrā), zvejas ietekmi uz jūras biotopiem visbiežāk vērtē pēc zvejas pabeigšanas vai nevērtē nemaz. Tāpēc Ģenerālās asamblejas rekomendācijas dos iespēju izlīdzināt vides prasību līmeni grunts zvejas pārvaldībā un citās ar jūru saistītās darbībās.

Praktiski tas izpaudīsies tā, ka zvejas operatoriem būs jāiesniedz zvejas plāns, ar zināmu precizitāti norādot apgabalus, kuros paredzēts zvejot. Pamatojoties uz šo informāciju, karoga valstu iestādēm būs jānosaka plānoto zvejas darbību telpiskais izvietojums un, ņemot vērā pieejamos zinātniskos ieteikumus un datus, jānovērtē, cik lielā mērā tiks apdraudētas jutīgās jūras ekosistēmas, kuras atrodas vai varētu atrasties plānotajās zvejas vietās.

4.2. Jutīgu jūras ekosistēmu apzināšana, pilnveidojot pētniecisko darbu un uzlabojot datu vākšanu

Lai atbildīgās iestādes varētu nodrošināt adekvātu ietekmes novērtējumu, tām būs jāuzlabo informatīvā un analītiskā bāze. Apzināt jutīgas jūras ekosistēmas — tas ir vairāk nekā tikai noteikt to atrašanās vietu; tas nozīmē arī uzlabot zināšanas par šo ekosistēmu sugu sastāvu, ekoloģiskajiem parametriem un no tiem izrietošo vides nosacījumu dinamiku, šādi vairojot izpratni par ekosistēmas iespējamo reakciju uz dažādu veidu ietekmi. Īpaša uzmanība jāpievērš modelēšanas metožu izstrādei, kuras palīdzētu noteikt paredzamās dziļūdens koraļļu un citu jutīgu jūras ekosistēmu atrašanās vietas.

Rekomendācijai ir liela nozīme arī tādā ziņā, ka jauna zveja un izpētes zveja nu būs jāreglamentē tā, lai vienlaikus īstenotu pienācīgu pētniecības un datu vākšanas sistēmu, šādi virzot uz priekšu minēto apzināšanas darbu.

4.3. Grunts zvejas aizliegšana jutīgos apgabalos

Visbeidzot, no Ģenerālās asamblejas rekomendācijām skaidri secināms, ka galvenais līdzeklis jutīgu jūras ekosistēmu aizsardzībai ir ģeogrāfiski definētu slēgtu apgabalu vai īpašu pārvaldības apgabalu noteikšana. Lēmumu par šādu apgabala slēgšanu var pieņemt un īstenot ar RZPO darbojošos valstu kopīgu lēmumu. RZPO, kuru kompetencē ietilpst grunts zveja (skat. pielikumu), pēdējos gados ir ievērojami biežāk izmantojušas iespēju slēgt apgabalus šāдай zvejai. Tām būs stingri jāpārskata minēto pasākumu efektivitāte un jāizvērtē, vai līdz šim pieņemto pasākumu skaits un ietekme ir pietiekama izvērīto mērķu sasniegšanai. Minētā uzdevuma veikšana ir nozīmīga arī zvejniekiem, jo tā palīdzēs novērst pašreizējās neskaidrības par drošām zvejas vietām. Biotopu aizsardzību pret kaitīgu zvejas metožu ietekmi padarot par pareizas zvejniecības pārvaldības sastāvdaļu, RZPO ievērojami labāk pildīs savu misiju un paaugstinās pašu izvērītās prasības, lai attaisnotu sabiedrības cerības. ES pilnībā atbalsta šādu virzību, un darīs visu, lai to veicinātu.

Tā kā attiecībā uz apgabaliem, kuri atrodas ārpus valstu jurisdikcijas un kurus patlaban nereglamentē neviena RZPO, nav starptautiskas koleģiālas struktūras, kas varētu lemt par šo apgabalu slēgšanu, saskaņā ar *UNCLOS* 117. pantu individuālām valstīm jāpiemēro telpiski ierobežojumi kuģiem, kuri peld ar šo valstu karogu, un jāparedz, ka minētajiem kuģiem šādu ierobežojumu ievērošana ir zvejas atļauju derīguma priekšnoteikums. Ņemot vērā to, ka nav izstrādāti RZPO piemērojami konkrēti mehānismi, ar kuriem novērtēt atbilstību noteikumiem, Ģenerālā asambleja aicināja *FAO* nodrošināt karoga valstu pieņemto pasākumu pārredzamību ar visaptverošas datubāzes palīdzību, kurā apkopotu ziņas par jutīgu jūras ekosistēmu atrašanās vietām. Tādējādi valstis varēs izmantot šo informāciju par ekosistēmu atrašanās vietu konkrētajā apgabalā, kurā darbojas arī citas karoga valstis, kā arī spēs speciālistu līmenī novērtēt pārējo valstu veiktos pasākumus, lai vajadzības gadījumā ierobežotu savas flotes darbību.

5. KĀ ĪSTENOT ĢENERĀLĀS ASAMBLEJAS REKOMENDĀCIJAS

5.1. ES jāturpina rosināt starptautiska līmeņa diskusiju

- Tā kā 2009. gadā paredzētajā pārskatīšanas procesā padziļināti vērtēs to, kas paveikts, atsaucoties uz ANO aicinājumu rīkoties, turpmākajos divos gados valstu politiskajai gribai un spējām būs jāiztur nopietns pārbaudījums. ES kā pasaules mēroga zvejniecības subjektam jāliek lietā tās ietekme, lai atbilstoši pilsoņu tiesiskajai paļāvībai nodrošinātu šīs pārskatīšanas norisi stingrības un godprātības gaisotnē.
- Lai, atsaucoties uz Ģenerālās asamblejas aicinājumiem, panāktu stabilu un pastāvīgu virzību uz priekšu, būtisku nozīmi iegūst valstu un RZPO pasākumu pārredzamība un salīdzinošā pārskatīšana, kuru veiks speciālisti. ANO Ģenerālā asambleja ir uzsvērusi lielo nozīmi, kas piemīt šiem aspektiem, kā arī potenciālajam *FAO* devumam tehnisko vadlīniju izstrādē un informācijas apkopošanā un izplatīšanā. ES ir jāatbalsta un jāveicina šie procesi, pirmkārt jau nodrošinot adekvātu piekļuvi informācijai par ES iniciatīvām un pasākumiem.
- ES jāturpina sniegt atbalstu un aktīvi piedalīties darbā, kurš noris Konvencijas par bioloģisko daudzveidību (*CBD*) un reģionālo jūras konvenciju satvarā, lai izveidotu aizsargājamus jūras apgabalus ūdeņos, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas.

Rīcība

- 2009. gada sākumā iesniegt ANO Ģenerālsekretāram ziņojumu, kurā izklāstīts ES viedoklis par to, kas paveikts kaitīgo zvejas metožu problēmas risināšanā, un ierosināti turpmākās rīcības virzieni un līdzekļi. Gatavojot šo ziņojumu, izteikt viedokli tiks aicinātas ieinteresētās aprindas un pilsoniskā sabiedrība.
- Palīdzēt *FAO* apkopot un izplatīt informāciju par valstu veiktajiem pasākumiem, veidot datubāzes par aizsargājamiem vai zvejai slēgtiem apgabaliem un izstrādāt tehniskas vadlīnijas par dziļjūras zveju.

- Saistībā ar *CBD* un reģionālajām jūras konvencijām palīdzēt apzināt tālējā un dziļējā sastopamus ekoloģiski vai bioloģiski nozīmīgus biotopus, kuriem vajadzīga aizsardzība.
- Kopā ar ANO partneriem sākt apspriešanos un pasākumus, lai 2009. gadā varētu notikt minētais pārskatīšanas process.

5.2. Īstenošana RZPO līmenī

ES iesniegtie priekšlikumi ir pamatā vairumam platībpamatoto pasākumu, kurus RZPO līdz šim pieņēmušas, lai aizsargātu ekosistēmas. Šāda aktīva nostāja ir jā saglabā. Tomēr Ģenerālā asambleja aicina starptautisko sabiedrību darīt ko vairāk par šiem konkrētajiem pasākumiem. RZPO būtu jāizskata iespējas izstrādāt veidu, kādā atvieglot ietekmes uz vidi novērtējuma iekļaušanu to regulatīvajās sistēmās. Tām jāpastiprina kopīgie pūliņi zinātniskās pētniecības jomā, lai pakāpeniski radītu stabilu telpiskās pārvaldības pamatu. Jebkura jauna vai izpētes zveja stingri jāreglamentē, izvirzot augstas zinātniskās, datu vākšanas, kā arī kontroles prasības. Stāvoklim 2009. gadā vajadzētu būt tādā, kas skaidri apliecina, ka RZPO pieeja vides risku pārvaldībai savos pārvaldības apgabalos ietver Ģenerālās asamblejas noteiktos principus un mērķus, kuri ir obligāti jebkuras apmierinošas regulatīvas sistēmas daļa. ES jāklūst par aktīvu šādu izmaiņu rosinātāju.

Jāuzsver, ka tad, ja individuāli RZPO dalībnieki to uzskata par vajadzīgu, viņi saviem kuģiem un operatoriem var piemērot arī stingrākus noteikumus. ES mērķim jābūt nodrošināt, lai zvejas kaitīgās ietekmes novēršanā RZPO pasākumi garantētu augstu aizsardzības un efektivitātes līmeni. Tomēr ES ir jāpatur tiesības pašai pieņemt stingrākus noteikumus, ja RZPO pasākumus tā uzskata par nepietiekamiem.

Rīcība

Turpmāk minētajiem pasākumiem jāklūst par neatņemamu daļu mērķtiecīgā politikā, kuru ES īsteno turpmākajos gados un pirmo reizi pārskatīs 2009. gadā.

- Lai nodrošinātu uz ekosistēmām pamatotas pieejas īstenošanu zvejniecības pārvaldībā, savstarpēji saskaņot darba kārtību visās RZPO, kuru dalībniecē ir ES. Šādas pieejas pamatelementi ir: a) zinātnisko ieteikumu sniegšanas mehānisma nostiprināšana, iekļaujot arī vides apsvērumus un konkrētus ekosistēmu aizsardzības pasākumus, un b) ietekmes uz vidi novērtējuma jēdziena ieviešana grunts zvejas pārvaldībā.
- Veicināt to procedūru pabeigšanu, kas paredzētas RZPO darbības novērtēšanai un jutīgu jūras ekosistēmu apzināšanai un aizsargāšanai attiecīgajā pārvaldības apgabalā.

5.3. Pagaidu kārtība

Dažos pēdējos gados būtiski uz priekšu pārvirzījies process, kura mērķis ir panākt, lai visos pasaules okeānu apgabalos darbotos grunts zveju reglamentējoša RZPO. Šo virzību atspoguļo patlaban jau darbojošās Dienvidaustrumu Atlantijas Zvejniecības organizācijas (*SEAFO*) izveide, Indijas okeāna dienvidu daļas Zvejniecības nolīguma

(SIOFA) pieņemšana un Klusā okeāna dienvidu un ziemeļu daļas RZPO veidošanas process, kas vēl turpinās.

Ņemot vērā to, cik ilgu laiku aizņem juridiskās procedūras, kas vajadzīgas, lai starptautiskie nolīgumi varētu stāties spēkā, valstīm nebūtu jāatliek savu pienākumu izpilde, un tāpēc tām jāvienojas par pagaidu kārtību, kuru piemēros sadarbībai attiecīgo apgabalu saglabāšanā un pārvaldībā. ES ir aktīvi aizstāvējusi šo viedokli, un tagad to pilnībā atbalstījusi arī Ģenerālā asambleja.

Pagaidu pasākumi, kurus nesen (2007. gada aprīlī) pieņēma Klusā okeāna dienvidu daļas RZPO veidošanas sarunās, ir pierādījums tam, ka praksē šādu pieeju nav grūti īstenot. Minētos pasākumus sarunu dalībnieki pieņēma, būdami pilnībā informēti par Ģenerālās asamblejas rekomendācijām un atbalstot tās. Tagad ES jāturpina iesāktais darbs un aktīvi jāiesaistās pagaidu kārtības izstrādē attiecībā uz sadarbību Indijas okeānā. Kaut arī šādu sadarbības pasākumu īstenošana ir brīvprātīga, ES jāaņemtas tos iestrādāt savos tiesību aktos. Papildus iepriekš minētajam ES aktīvi jāveicina vajadzīgo oficiālo procedūru pabeigšana, lai minētās organizācijas iespējami drīzāk varētu uzsākt darbu.

Rīcība

- Līdz 2007. gada beigām Kopienas tiesību aktos transponēt par Klusā okeāna dienvidu daļu pieņemtos pagaidu pasākumus.
- Kamēr 2007. gada beigās vai 2008. gada sākumā nav stājies spēkā SIOFA nolīgums, vienoties par pagaidu pasākumiem Indijas okeāna dienvidu daļā. Noslēgt minēto nolīgumu (2008. gads). Veikt pasākumus, kuru mērķis ir līdzdalības veicināšana un šā instrumenta spēkā stāšanās dienas tuvināšana.
- Atsākt izskaidrošanas darbu ar potenciāli ieinteresētām trešām valstīm, lai reģionālā līmenī vienotos par sadarbības kārtību apgabalos, kuri vēl nav nevienas RZPO pārvaldībā.

5.4. Eiropas grunts zvejas kuģi tālējūras apgabalos, kuri nav nevienas RZPO pārvaldībā

5.4.1. Problēmas izklāsts

ES tālējūras flote, kuras kuģi zvejo no dziļjūras krājumiem, darbojas galvenokārt Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā, retumis dodoties tālāk dienvidu virzienā uz Vidusatlantijas austrumu apgabaliem. Šai zvejai Kopiena piemēro dziļjūras krājumu pārvaldības sistēmu, kura ietver kopējo pieļaujamo nozveju (KPN) noteikšanu, zvejas piepūles regulēšanu, tehniskus pasākumus un īpašus noteikumus par kontroli un noteikumu izpildi⁴. Minētā zveja tādējādi ir lielā mērā reglamentēta, un patlaban tiek vērtēta šādas pārvaldības sistēmas efektivitāte⁵. Šīs zvejas ietekmi uz vidi

⁴ Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 2347/2002, ar ko ievieš īpašas pieejamības prasības un piemēro saistītos noteikumus zvejai dziļjūras krājumos (OV L 351, 28.12.2002.).

⁵ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam „Pārskats par dziļjūras zivju krājumu pārvaldību” COM(2007) 30.

reglamentē ar dažādiem ES pasākumiem, konkrēti ar noteiktu apgabalu slēgšanu zvejai un ar citām tehniskām prasībām, kuras kopš 2004. gada pieņēmusi *NEAFC*.

Citos apgabalos ES tāljūras flote, kuras kuģi zvejo no dziļjūras krājumiem, darbojas relatīvi maz, turklāt tas notiek apgabalos, kas ir kompetentas RZPO (*SEAFO* un *CCAMLR*) pārvaldībā.

Tomēr ievērojams skaits grunts traleru no ES zvejo arī Atlantijas okeāna dienvidrietumu daļā. Ililgušais Apvienotās Karalistes un Argentīnas strīds par Folklenda (Malvinu) salām nav ļāvis vienoties par reģionālas sistēmas izveidi, lai pārvaldītu tālu migrējošo sugu zivju krājumus minētajā apgabalā, un ir maz ticams, ka tuvākajā laikā šīs grūtības izdosies pārvarēt.

Tas, ka ES kuģi šajā apgabalā izmanto grunts zvejas rīkus, ir potenciāls apdraudējums dziļūdēns koraļļiem un stikla sūkļiem, kuri var būt atrodamī dziļākajos kontinentālās nogāzes ūdeņos. Kā minēts 1.2. punktā, starptautiskās pārvaldības sistēma šajā apgabalā ir vāja, un tāpēc karoga valstīm jānosaka stingri riska novēršanas pasākumi, kamēr vēl nav izveidota RZPO vai panākta vienošanās par citu reģionālu pārvaldības sistēmu. Tāpēc ES uz ANO aicinājumu jāatsaucas, pieņemot noteikumus par ES floti.

5.4.2. Ierosinātā politika

Uz visām ES kuģu zvejas darbībām, kas norisinās tāljūras apgabalos, kuri nav nevienas RZPO pārvaldībā vai par kuriem RZPO nav pieņēmusi attiecīgus pārvaldības pasākumus, ES ir pilnībā jāattiecinā saglabāšanas un pārvaldības režīms, kas izveidots saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku. Tālab Komisija ierosina Padomes regulu, ar kuru šiem kuģiem piemēro Ģenerālās asamblējas norādītos principus un papildina KZP vispārīgās prasības, paredzot attiecīgus noteikumus par atļaujām, kontroli un uzraudzību.

Konkrēti ar šo regulu nodrošinās stingru Ģenerālās asamblējas rekomendāciju īstenošanu attiecībā uz tādu būtiski svarīgu elementu kā iepriekšējs ietekmes uz vidi novērtējums, bez kura zvejas atļauju neizdos. Paredzēs arī papildu prasības par zvejas darbību kontroli un uzraudzību. Komisija uzskata, ka šīm prasībām būtu jāietver novērotāju izvietošana uz visiem attiecīgajiem kuģiem un stingri kuģu satelītu uzraudzības jeb *VMS* noteikumi. Turklāt, lai saskaņā ar piesardzības pieeju izveidotu dziļumpamatotu aizsardzības apgabalu, jānosaka 1000 m dziļuma ierobežojums grunts zvejas rīku izmantošanai⁶. Kaut arī Ģenerālās asamblējas rekomendācijās šādu formulējumu nav, Komisija uzskata, ka minētie noteikumi ir vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka ES pasākumi šajā apgabalā spēj reāli aizsargāt jutīgas ekosistēmas, kuru precīza atrašanās vieta vēl nav noskaidrota.

Rīcība

– Iespējami drīz un katrā ziņā ne vēlāk kā 2008. gada decembrī pieņemt Padomes regulu, ar kuru īsteno Ģenerālās asamblējas rekomendācijas attiecībā uz ES

⁶

Skatīt Rekomendāciju GFCM/29/2005/1 par dažu bentisko un dziļūdēns sugu zvejas pārvaldību.

kuģiem, kas darbojas tālējūras apgabalos, kuri nav nevienas RZPO pārvaldībā. Komisija šādas regulas priekšlikumu iesniegs līdz ar šā paziņojuma pieņemšanu.

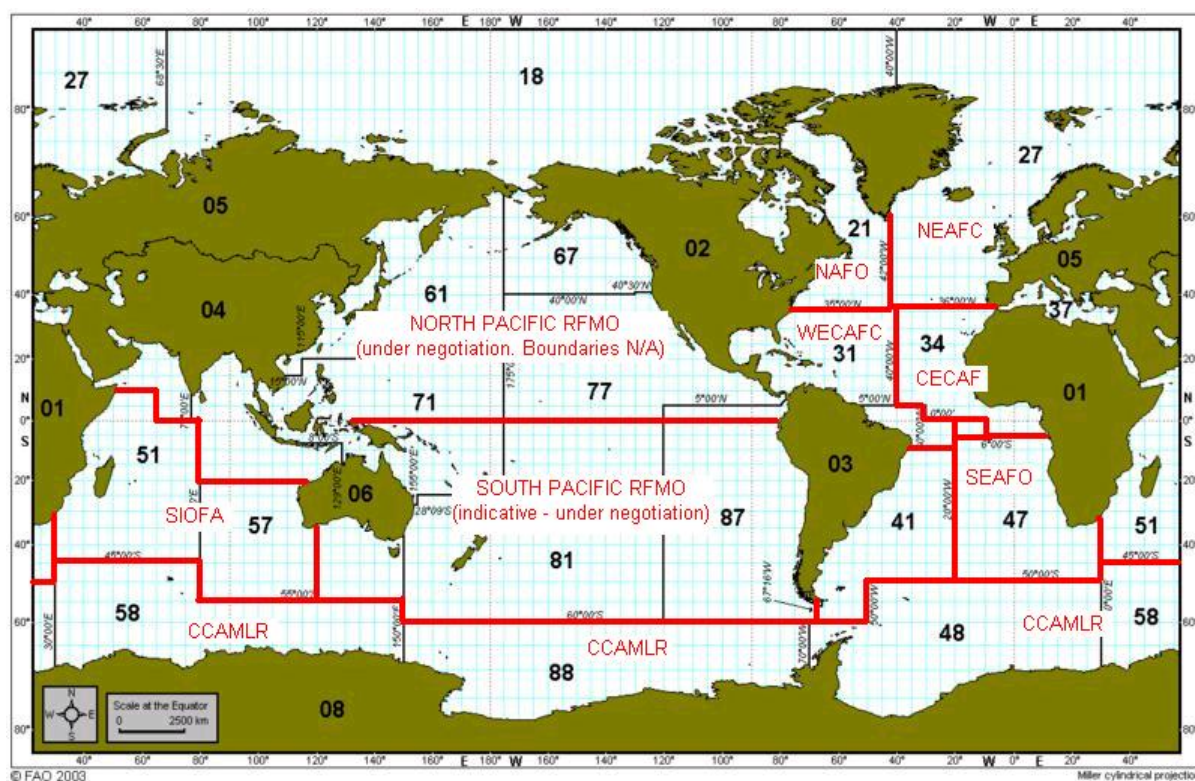
6. SECINĀJUMS: NĀKOTNES UZDEVUMI

ANO Ģenerālā asambleja 2009. gadā novērtēs, kas, atsaucoties uz Rezolūcijā 61/105 pausto aicinājumu, paveikts kaitīgo zvejas metožu problēmas risināšanā. ES vajadzētu rīkoties līdzīgi, aptuveni tajā pašā laikā izvērtējot šajā paziņojumā paredzētās politikas un pasākumu efektivitāti. Ierosinātajā Padomes regulā, kas minēta 5.4.2. punktā, tālab iekļauta pārskatīšanas klauzula. Komisija 2009. gadā novērtēs minēto pasākumu rezultātus, ziņos par tiem Padomei, Eiropas Parlamentam, ieinteresētajām aprindām un pilsoniskajai sabiedrībai un iesniegs priekšlikumus attiecīgās politikas turpmākajai virzībai, ņemot vērā minētā novērtējuma rezultātus un pārskatīšanas procesa dalībnieku paustos viedokļus.

Ar labiem nodomiem un skaļiem vārdiem vien nepietiek, lai apturētu trauslo un vērtīgo dziļjūras ekosistēmu iznīcināšanu. Iepriekš izklāstīto apsvērumu mērķis ir sagatavot augsni, lai ES varētu dot pārliecinošu politisku grūdienu šajā virzienā. Jau 2009. gadā ES būs iespēja un pienākums pierādīt starptautiskajai sabiedrībai, ka ES spēj pildīt savas apņemšanās un kļūt par patiesu līderi kaitīgo zvejas metožu izskaušanā. Vienīgais veids, kā to var izdarīt, ir konkrēti pasākumi gan pašu ūdeņos, gan tālējūrā.

Tāpēc Komisija aicina Padomi un Eiropas Parlamentu atbalstīt šajā paziņojumā ieskicēto politikas virzību un pasākumus. Tā uzaicina arī visas pārējās Eiropas institūcijas un ieinteresētās aprindas dod savu artavu šā sarežģītā uzdevuma izpildē.

Pasaules okeāni un reģionālās zivsaimniecības pārvaldības organizācijas, kuru kompetencē ir grunts (bentiskā) zveja tāljūrā

Attēlā parādīti RZPO pārvaldības apgabali un tiem atbilstošie *FAO* statistikas apgabali, kurus šī organizācija izmanto zivsaimniecības statistisko datu apkopošanai.

- *NAFO*: Ziemeļrietumu Atlantijas Zvejniecības organizācija
- *NEAFC*: Ziemeļaustrumu Atlantijas Zvejniecības komisija
- *WECAFC*: Rietumu un Vidusatlantijas Zvejniecības komisija (konsultatīva)
- *CECAF*: Vidusatlantijas austrumu daļas Zvejniecības komiteja
- *CCAMLR*: Antarktikas ūdeņu dzīvo resursu saglabāšanas komisija
- *SEAFO*: Dienvidaustrumu Atlantijas Zvejniecības organizācija
- *SIOFA*: Indijas okeāna dienvidu daļas Zvejniecības nolīgums